

Magnus Gunnar Christensen, historiestuderende

Jomfru Ane Gade: Da Flammen blev tændt

På en gåtur gennem en af Aalborgs gamle gader fik Jørgen og Grete Steffensen i 1967 øje på noget, de fleste andre tilsyneladende overså. Den mørke og ikke så charmerende gade bestod af ældre og nedrivningsstruede bygninger, men Jørgen og Grete Steffensen så et stort potentiale i bygningerne.

Gaden hed Jomfru Ane Gade og husede både private boliger og virksomheder. Jørgen og Grete arbejdede begge i restaurationsbranchen og havde i nogen tid ventet på muligheden for at åbne deres egen beværtning. Det de så, var netop muligheden for selv at åbne et sted, og 5. maj 1967 slog diskoteket Gaslight dørene op.

Jørgen Steffensen ville egentlig have kaldt stedet Whisky-a-go-go, men navnet var taget. I stedet blev det Gaslight. Et navn, der både lød internationalt og pegede tilbage mod byens gamle gasgadelygter.

Dengang var Jomfru Ane Gade bare en gade i Aalborg med plads til en idé. Men det nye diskotek skulle blive startskuddet til noget, næppe mange havde forudset, nemlig en af Danmarks mest kendte fest-, forlystelses- og madgader.

*Grete og Jørgen Steffensen fotograferet i 1992.
Foto: Familien Steffensen*

*Gaslight og Jomfru Ane Gade fotograferet i perioden 1977-1982.
Foto: J. Brems, Aalborg Stadsarkiv*

Gaslight blev en enorm succes, og et års tid senere åbnede Steffensen-parret restaurationen Fyrtøjet i bygningen ved siden af. Det blev ligeledes en stor succes, og i 1971 åbnede de to endnu en beværtning. Denne gang hed stedet Faklen og var det sidste i Steffensens ildlinje.

Historien om Jomfru Ane Gade er ofte blevet fortalt som historien om Jørgen Steffensen. Men når Jørgen selv fortalte, dukkede Grete Steffensen frem som en vigtig medskabere af Gadens udtryk. Hun designede serveringspigernes dragter på Fyrtøjet og var med til at skabe de miljøer, som gjorde restauranterne til mere end bare lokaler med øl og musik.

I fortællingen om Gaden står Grete derfor ikke kun som Jørgens samarbejdspartner, men som en væsentlig aktør bag forretningsideen, og oftest er Grete blevet beskrevet som værende Jørgens vigtigste samarbejdspartner, men også hans største kritiker. Dragterne, indretningen og stemningen var en vigtig del af oplevelsen og konceptet. Gæsterne kom ikke kun for at drikke eller danse, men for at træde ind i et miljø og en stemning.

*Serveringspersonalet på Fyrtøjet var iklædt dragter, der matchede restaurantens stemning. Dragterne var designet af Grete Steffensen.
Foto: Ukendt fotograf, Aalborg Stadsarkiv, 1969*

Bodil "Buller" Poulsen, Gadens mor

Gaden blev ikke kun skabt af restauratører og ejere. Den blev også båret og grundlagt af de mennesker, der stod i døren eller bag baren, som holdt styr på menneskene og kendte nattelivet indefra.

En af dem var Bodil "Buller" Poulsen, der blev ansat på Fyrtøjet i 1969 efter en løs snak med Grete Steffensen – og med det samme tog imod jobtilbuddet.

Buller blev hurtigt en institution i sig selv. Efter et par år blev hun også tilknyttet Gaslight, hvor hendes rolle var altmuligkvinde, hvad det end indebar. Hun var inspektrice, stod for diverse arrangementer og var generelt en fast del af driften.

I løbet af sin tid på Gaslight fik hun et par boksehandsker af Jørgen Steffensen. Det skyldtes, at hun ikke var bange for at stille sig imellem, når der opstod slåskampe mellem berusede gæster, og hun havde også uddelt et par flade hist og her. Buller havde temperament og kunne især ikke udstå, når mænd behandlede kvinder dårligt. Over tid blev hun anset for at være både mor og en slags socialrådgiver i Jomfru Ane Gade, og hun hjalp både ansatte, alkoholikere, udsatte og mange flere.

På et tidspunkt i 1980'erne var Buller så aktiv i Gaden, at hun kunne lukke én bar om natten og gøre klar i en anden den efterfølgende formiddag. I Jørgen Steffensens erindringer dukker Bodil "Buller" Poulsen op som en af de personer, der holdt sammen på hverdagen i Gaden. Hun stod i døren, kendte miljøet og huskede, ifølge Steffensen, meget af det, han selv havde glemt.

Ansatte på familiens Steffensens tre steder, Faklen, Gaslight og Fyrtøjet i starten af 1970'erne. Bodil Buller Poulsen er markeret med orange.
Foto: Familien Steffensen

Bodil Buller Poulsen med boksehandsker.
Foto: Jomfru Ane Gade – Fra hjulspor til Gaden

Gaslights kendte logo kunne købes som plakater, klistermærker og muleposer.
Foto: Familien Steffensen

Fra værtshuse til festmaskine

Før Jomfru Ane Gade blev festens samlingspunkt, lå Aalborgs natteliv spredt ud over byen. Værtshuse, danserestauranter og smugkroer tog imod gæsterne, når de officielle steder lukkede. Det nye ved Jomfru Ane Gade var ikke, at aalborgenserne pludselig begyndte at feste.

Det nye var, at festen blev samlet ét sted. Da Gaslight, Fyrtøjet og Faklen først havde tændt flammen, begyndte nye unge restauratører at finde vej til Gaden.

En af dem var Steen Royberg. For ham begyndte Jomfru Ane Gade ikke som en karrierevej, men som et fritidsjob. Som 18-årig kørte han smørrebrød ud fra KK Smørrebrød, der lå tæt ved Gaslight. I 1976 spurgte Jørgen Steffensen, om han ikke ville arbejde for ham, og få år senere stod Steen Royberg som ung restauratør i

Gadens skiftende liv

Udskiftningen i Jomfru Ane Gade har altid været stor, og mange barer, diskoteker og restauranter er i tidens løb blevet erstattet af nye.

Jomfru Ane Gade nr. 23 har for eksempel været benyttet af **Gaslight**, **Jomfru Ane Teatret**, **Lime-light**, **Il Ristorante Fellini**, **GATE 23**, **Cox Orange**, **Kvisten**, **Hugo's Garage** og **El Mundo**, hvor de to sidstnævnte stadig holder til i dag.

En af de korteste levetider finder vi hos Jomfru Ane Closet, som åbnede i 1983. Med sit særegne design, hvor man sad på hvide toiletter og indtog maden, trak i snoren for at få betjening, og øllen blev serveret i tissepotter, skilte stedet sig markant ud. Stedet var kun i drift i tre måneder.

Unge mennesker sidder uden for Det Lille Apotek i Jomfru Ane Gade.
Fotograf: Jens Morten, Aalborg Stadsarkiv, 1975

Gaden. Steen var blot 24 år, da han overtog Gaslight i 1982 sammen med Jørgens søn, Torben.

Ifølge Steen Royberg var Gadens succes både fremsyn og en tilfældighed.

Jørgen Steffensen havde oplevet ny måde at skabe natteliv på ture til Sydeuropa. Jomfru Ane Gade var i begyndelsen stadig en blandet gade med trykkerier, småindustri og mange muligheder, men lidt efter lidt kom flere til og høstede frøene af den succes, Jørgen og Grete Steffensen havde skabt.

Steder åbnede til højre og venstre i Jomfru Ane Gade gennem slutningen af 70'erne og starten af 80'erne, og pludselig var Gaden et centralt mødested og festens midtpunkt i Aalborg.

Da Gaden kunne det hele

I begyndelsen var Jomfru Ane Gade ikke kun et sted, hvor man stod tæt ved baren. Gæsterne sad ved bordene, blev serviceret af tjenere og spiste i lokaler, hvor dragter, vintønder, mahogni og levende farver var en del af oplevelsen.

Beaujolais og byens største fester

Beaujolais Nouveau var måske ikke verdens bedste vin, Steen Royberg husker den ligefrem som "faktisk ikke særlig god", men i Jomfru Ane Gade blev den i 1980'erne til en begivenhed. Restauratørerne kørte mod Frankrig, hentede årets nye vin og skulle nå hjem i tide til fyldte restauranter i Aalborg, hvor den skulle serveres.

I dag forbindes Jomfru Ane Gade især med øl, natklubber og sene nattetimer, men i den første tid var der både restauranter, diskoteker, selskabslokaler og scener.

I 1970'erne og 80'erne, da Steen Royberg huserede i Jomfru Ane, var Gaden også dameaftener, pop før-aftener, soldater, kokkeelever og alkoholfri diskotek for konfirmander, der stod i lange køer for at "snuse til Gaden".

I takt med at Jomfru Ane Gade voksede, blev Gaden ikke kun et fænomen der tiltrak aalborgensere og nordjyder. Gæsterne kom fra hele Danmark og Norden,

enten fordi de i forvejen var i byen til en af Aalborgs mange konferencer og messer, eller fordi de ville opleve nattelivet i Jomfru Ane Gade.

Aalborg var blevet en by, der ikke blot tilbød et conferenceprogram og en god hotelovernatning, men også en by med en særlig aftenoplevelse, hvor Jomfru Ane Gade var scenen for de uofficielle møder.

Da madgaden døde

Når man i dag taler om, at madgaden forsvandt, er det værd at huske, hvor meget mad faktisk fyldte i begyndelsen. Hos Steffensen var maden ikke blot pynt på festen. Den var en del af forretningen. Fyrtøjet blev lavet om af gæsterne, fordi de ville spise, og Faklen havde både spisekort, selskaber og restaurantmiljø.

Ligesom de forskellige beværetninger i begyndelsen havde forskelligt udtryk, varemærker, designs og koncepter, havde restauranterne det også. Restaurant Jules Verne havde for eksempel skiftende menukort afhængigt af månederne, og hver måned repræsenterede et land, som menuen var inspireret af.

Det gjorde Gadens restauranter unikke, men da de langsomt forsvandt, forsvandt de kreative scener også.

Skiftet fra madgade med spisested til festgade med diskoteker handlede også om de høje omkostninger. At have en kok, køkkenpersonale og tjenere gjorde det dyrere at drive en restaurant frem for en bar, hvor man blot havde behov for en bartender. Huslejen steg, og gæsterne fandt nye steder at tage hen for at få noget at spise.

For Steen Royberg handlede skiftet fra mad til fest ikke kun om beslutninger taget i Jomfru Ane Gade. Det handler også om en bredere samfundsudvikling. Med tiden fik unge mennesker flere måder at mødes på, i takt med der kom flere caféer til byen, senere gjorde sociale medier deres indtog og hverdagslivet flyttede sig.

Bagsiden af festen

Selvom Gaden i efterhånden 60 år har været centrum for Aalborgensernes festlige aftener, har der siden begyndelsen været problemer med den bagside, der følger med. I Jørgen Steffensens scrapbøger ligger artikler om overfald, politi og kritik af nattelivet. Selv mener han, at Jomfru Ane Gade ofte fik uretfærdig skældud, fordi den var byens tydeligste symbol på fest og dermed uretmæssigt blev kædet sammen med ting, der egentligt foregik andre steder.

Jomfru Ane Gade med restauranter og barer. Rendezvous til venstre og Dufy samt Caféen til højre.

Foto: Ukendt fotograf, Aalborg Stadsarkiv, 1985–1990

Steen Royberg husker 1980'ernes Gaden som et sted, hvor politiet og restauratørerne kendte hinanden, og hvor konflikter ofte blev håndteret lokalt. Hans erindring står i skarp kontrast til senere tiders fortællinger om videoovervågning, hårdere natteliv og større bekymring for narko og vold.

Jomfru Ane Gade blev den første fuldt videoovervågede gade i Danmark og har siden 1996, haft en nul-tolerance politik fra politiets side, hvad angår vold og besiddelse af narko. Samme år blev en restauratør i Gaden den første i Danmark til at udstyre sine 15 dørmænd med skudsikre veste.

Hvad nu med gaden, og hvorfor lige i Aalborg?

For Jørgen Steffensen skyldes det ikke Jomfru Ane Gade, men i høj grad Aalborg selv. Byen havde længe før Gaden opstod haft ry som Nordens Paris og var en by med værtshuse, musik, danserestauranter og smugkroer. Jomfru Ane Gade opstod, fordi Aalborg allerede havde et festpublikum, og den var blot rammen eller stedet, hvor det festglade publikum kunne udfolde sig.

Steen Royberg anser i dag ikke Jomfru Ane Gades rolle i festmiljøet som udspillet. Men han forestiller sig en anden fremtid med en gade, der er mindre ensidig, mere åben i dagtimerne og med flere steder, hvor man ikke kun drikker, men også spiser, spiller, taler og opholder sig.

Spørgsmålet er måske ikke, om Jomfru Ane Gade skal ligne sig selv. Det har den aldrig gjort. Den har altid forandret sig gennem nye koncepter, med nye diskoteker og steder og tilpasset sig gæsternes efterspørgsel og behov.

Måske er Gadens historie netop historien om at tilpasse sig, før festen flytter et andet sted hen.

EM 1992

Når Gaslight blev fyldt med gæster, måtte der skabes et sted at vente. Da Fyrtøjet blev en succes, opstod behovet for mere plads, flere lokaler og nye koncepter. Gaden blev bygget stykke for stykke, men hele tiden med blikket rettet mod næste mulighed. Men succesen skabte ikke kun nye forretninger. Den skabte også nye problemer. For hvad gør man, når en lille gade i Aalborg pludselig skal rumme en hel bys fest?

Da Danmark vandt EM i 1992, blev Jomfru Ane Gade så overfyldt med festglade roligans, at de opsatte fortovsafskærmninger blev presset ind af menneskemængden. Ifølge Steen Royberg blev EM-festen en af årsagerne til, at man senere måtte gennembryde en mur og skabe passagen ved Jomfru Ane Gade 14, for at sikre flugtveje for Gadens publikum.

Jomfru Ane Gade med restauranter og barer. Rendezvous til venstre og Dufy samt Caféen til højre.

Foto: Ukendt fotograf, Aalborg Stadsarkiv, 1985–1990

Vil du vide mere?

Læs:

- Jomfru Ane Gade: Fra hjulspor til "Gaden" af Henrik Fog og Harald Klitgaard, 2009